

منتشر شده توسط

نویسنده

حمیدرضا عسگری

asgari@coiniran.com

کوین ایران

کوین ایران، اولین پایگاه خبری فارسی زبان در حوزه فناوری بلاکچین، ارزهای رمزنگاری شده و پلتفرم های مرتبط با بلاکچین است. این وب سایت در سال ۱۳۹۲ توسط بابک جلیوند و آرش محبوب، با هدف اطلاع رسانی، آموزش و مشاوره به جامعه فارسی زبان علاقه مند به رمز ارزها راه اندازی شد و اولین مقاله آن در ۱۴ دی ماه همان سال، با عنوان «بیت کوین چیست؟» منتشر گردید. هدف کوین ایران از معرفی این فناوری ایجاد محیطی پژوهشی و آموزشی در راستای استفاده صحیح از این فناوری جهت ارائه تسهیلات و رفاه به جوامع فارسی زبان است.

www.coiniran.com

روانشناسی چرخه بازار (Market Cycle)، چرا دانستن آن مهم است؟

مقدمه

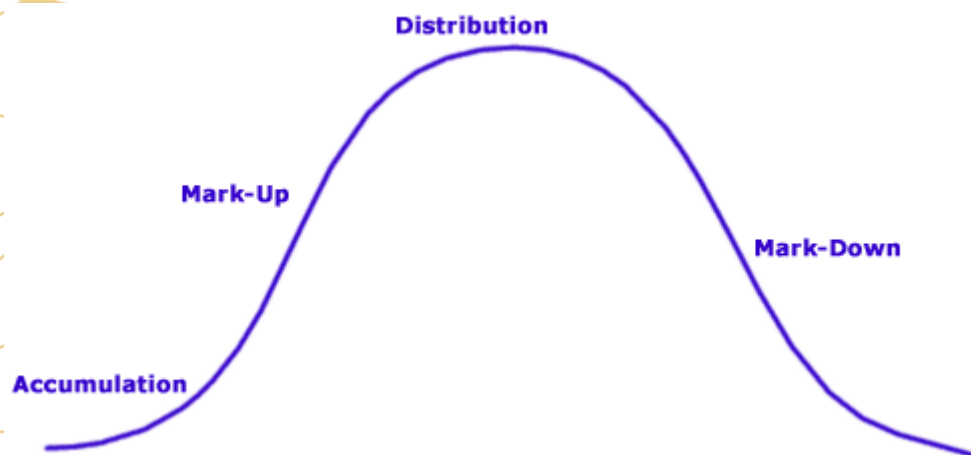
بنابر مطالعات علمی صورت گرفته، چرخه ها (سیکل ها) در طبیعت اجتناب ناپذیر هستند. با مراجعه به پیشینه گذشته اقتصاد و بازارهای مالی، مشاهده می گردد که این پدیده یعنی چرخه های تکرار شونده در حوزه اقتصاد و بازارهای مالی نیز وجود داشته و بروز آن اجتناب ناپذیر است. همانگونه که در زندگی افراد پس از بروز یک ناراحتی جسمی یا نقصی در بدن، بدن انسان به طور ذاتی میل به بازگشت به شرایط عادی و ریکاوری دارد، در بازارهای مالی نیز پس از مواجه شدن و ورود به دوره بحران، چرخه خروج از بحران قابل پیش بینی است و رخ خواهد داد. معمولا این الگو ها قابل شناسایی بوده و می توان آنها را ترسیم کرد. در این مقاله نگاهی خواهیم داشت به مراحل این سیکل و آن را از زاویه روانشناسی معامله گران (تریدرها) بررسی خواهیم کرد.

چرخه ها (Cycles)

بررسی اطلاعات و دیتاهای بازارهای مالی در یک روند چندصد ساله، این امکان را به پژوهشگران و تحلیل گران داده است تا با مطالعه این روند ها و استخراج الگو ها بتوانند با ضریب بالایی تکرار چرخه های بعدی را پیش بینی نمایند. مبنای علمی این مطالعات از سال ۱۹۴۰ توسط دو اقتصاد دان به نام های Edward Dewey و Chapin Hoskins بنا نهاده شده است.

فاز های چهار گانه در هر چرخه

به طور کلی هر سیکل یا چرخه بازار فارغ از نوع آن و اینکه در چه بازاری است، دارای این چهار اصلی است: "صعود، قله، سقوط و کف". بعد از طی شدن این چهار مرحله، سیکل بعدی شروع می شود. مسئله اساسی برای بسیاری از تریدرها و سرمایه گذاران این است که توانایی تشخیص این مراحل را ندارند و یا اینکه پایان هر فاز را فراموش می کنند.

فاز اول: انباشت (Accumulation)

این فاز پس از مرحله کف فاز قبلی آغاز شده و جذابترین قسمت برای خریداران و تریدرهای حرفه ای است. در واقع این مرحله زمانی است که هنوز روند کلی بازار نزولی (Bearish) است. به عبارت دیگر اینجا همان مرحله ای است که فروشندگان احساسی سیکل قبلی، تمام یا بخش اعظم دارایی خود را فروخته و بازار را رها می کنند. پس اینجا بهترین فرصت برای خریداران زرنگ و فرصت طلب است.

فاز دوم: حرکت صعودی افزایش قیمت (Mark-Up)

در این مرحله پس از گذشت مدت زمانی از روند متعادل بازار، این روند افزایشی شده و قیمت شروع به حرکت به سمت افزایش می کند. با حرکت به سمت بالا و بالغ شدن تدریجی این فاز، دسته دیگری از تحلیل گران و افراد از ترس از دست ندادن این فرصت (FOMO) سوار بر این عرابه قیمت می شوند. هرچه این فاز به پایان خود نزدیک تر می شود، عده بیشتری از افراد دچار ترس و طمع بیشتری شده و با آن همراه می شوند که به معنای شتاب خرید بیشتر خواهد بود. اما در همین زمان است که باهوش ها و خریداران اولیه کم کم شروع به آزاد کردن (فروش) سرمایه می کنند اما از این سو تازه وارد های بیشتری شروع به خرید می کنند و این همان نقطه اشتباه و ناآگاهی آنان خواهد بود. هرچه به قله نزدیک تر می شود عطش خرید برای ناآگاهان بیشتر نمایان می گردد.

فاز سوم: توزیع (Distribution)

در این مرحله به تدریج فروشندگان از خریداران پیشی می گیرند. شاخصه این مرحله تبدیل احساسات بازار صعودی (Bullish) به یک وضعیت مبهم و چندانگانه است. قیمت ممکن است در یک وضعیت برای چند روز، هفته یا ماه گیر کند. نکته مهم این است که این فاز از فازهای دیگر کوتاه تر است و بعد از آن است که جهت بازار برعکس می شود. در این مرحله آخرین سوار شندگان بر عرابه صعود، سرمست از کامیابی و خیال سودآوری به خرید بیشتری مبادرت کرده و دیگران را نیز تشویق به خرید می کنند اما اینها بازندگان بزرگ این چرخه هستند.

فاز چهارم: نزول (Mark-Down)

این فاز، فاز نهایی سیکل است که خریداران اولیه یعنی همانها که در فاز اول خرید کرده اند، شروع به فروش و خروج از بازار می کنند اما برای هولدر های لحظه آخری وضعیت بسیار دردناکی است. آنها در بهت و حیرت فرو می روند و سرمایه خود را در معرض خطر می بینند. بسیاری از آنها در ادامه روند نزولی تسلیم شده و از بازار خارج می شوند اما در مقابل، همین مرحله خود سیگنال خریدی است برای خریداران اولیه که به انتظار کف چرخه نشسته اند.

دوره زمانی این سیکل ها ممکن است چند هفته یا چند سال بسته به نوع بازار باشد. مثلا برای بازار هایی مثل بازار املاک ممکن است حتی تا ۲۰ سال هم طول بکشد. یکی از شناخته شده ترین مثال ها از سیکل هایی که در اغلب کشورها وجود دارد سیکل ریاست جمهوری است که هر چهار سال رخ می دهد و باعث شکل گیری سیکل هایی در بازارهای مختلف می شود.

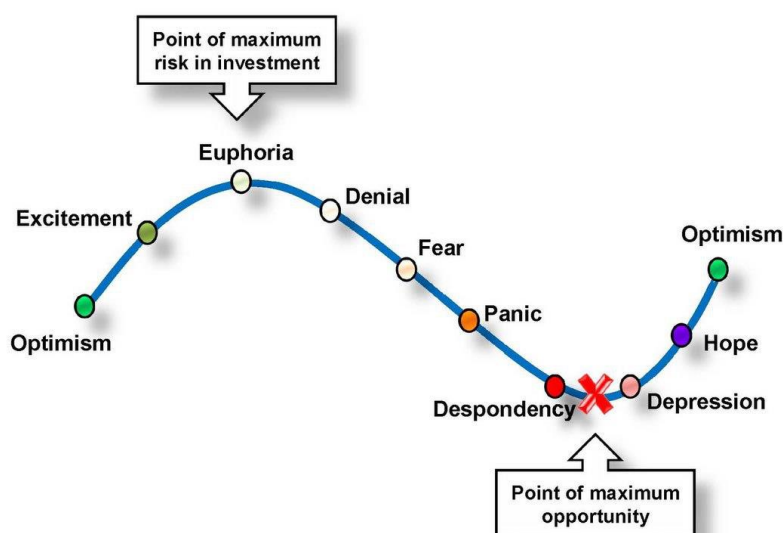
رفتارها و احساسات معامله گران (تریدرها)

آگاهی از رفتار احساسی افراد به ما کمک می کند بفهمیم دلیل بروز این چرخه ها چیست و چرا تکرار می شوند. همانگونه که دوره استرس فردی یک شخص ممکن است مثلا یک سال یا بیشتر به طول بیانجامد تا دوباره آن شخص به وضعیت عادی باز گردد، در بازار های مالی نیز اثبات شده که این دوره استرس و بحران وجود دارد هر چند که زمان خروج از آن ممکن است کوتاه و یا بلند مدت باشد. برای هر مقطع زمانی این سیکل واژه های مختلفی مورد استفاده قرار گرفته است و اصطلاحا به "سیکل روانشناسی معامله گران" معروف است، از جمله این اصطلاحات و مراحل می توان این موارد را نام برد:

- خوشبینی
- هیجان
- رضایت
- انکار، ترس
- وحشت
- ناامیدی

- افسردگی
- عدم باور
- و ...

این مراحل کاملاً ریشه در روانشناسی افراد دارد و آنقدر در تاریخ تکرار شده است که بصورت الگوی تکرار شونده درآمده است. از آنجا که افراد مخصوصاً تازه وارد ها و کم تجربه ها در بازارهای مالی کاملاً بر مبنای احساس و هیجان تصمیم به ورود (خرید) یا خروج (فروش) می گیرند این امر می تواند مانند دومینو در این بازار منجر به رالی خرید یا فروش گردد.

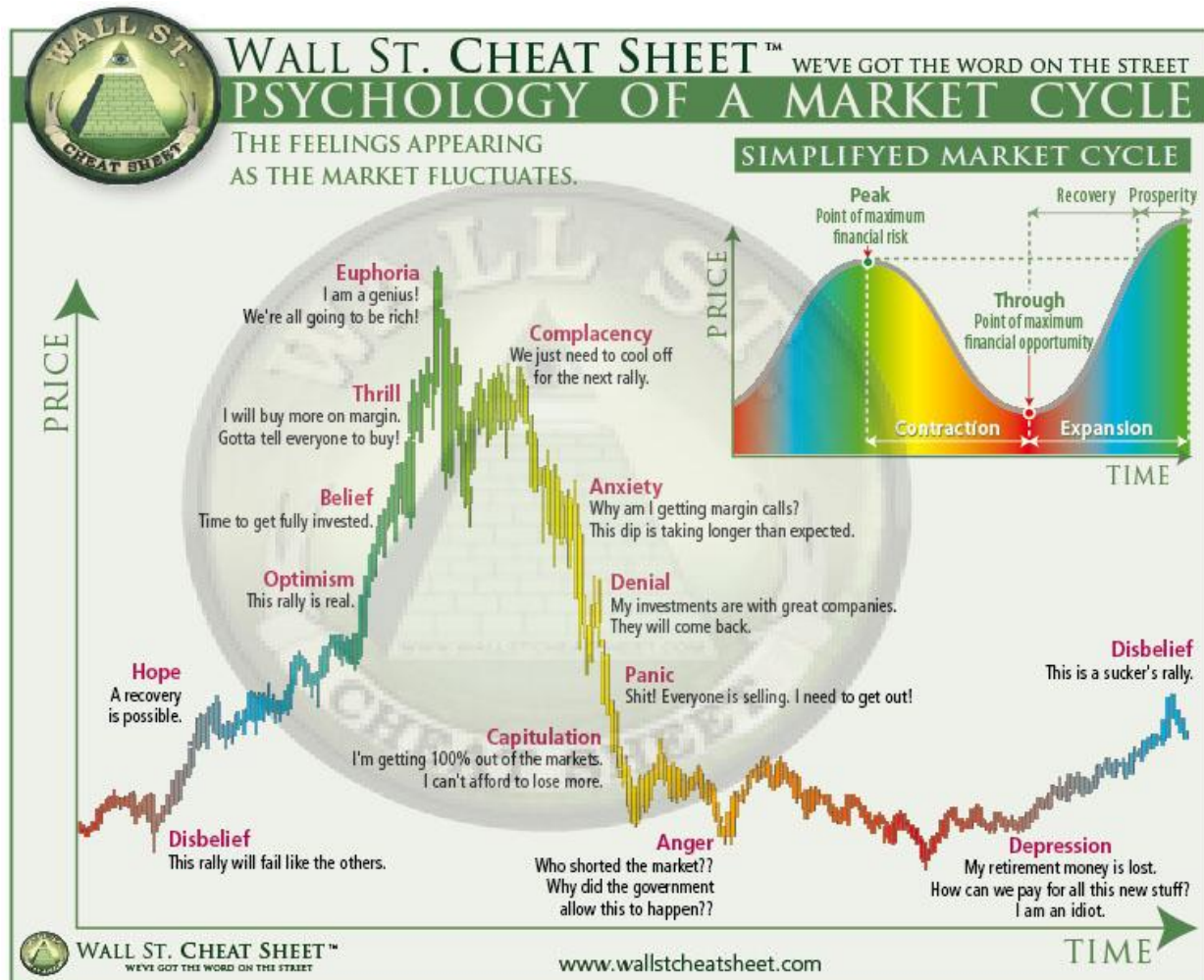

همین امر موجب بروز دوره های رونق و رکود (Bull Market, Bear Market) در بازارهای مالی می شود. در شرایطی که سطح این احساسات از روند نرمال بالاتر رود منجر به حباب (Bubbles) و یا سقوط بازار (Crash) خواهد شد. این اتفاق در بازار رمز ارز ها که یک بازار نوپا است و هنوز به پایداری نرسیده، بسیار دیده می شود. بر همین اساس است که تریدرها و معامله گران باتجربه معمولاً کسانی هستند که کاملاً مسلط بر احساسات و هیجانات خود بوده و به خوبی قادرند آنها را کنترل کنند و برگ برنده آنها در این بازار همین است.

از نظر نگارنده، تحلیل ها و اخبار فاندamental نیز که باعث تغییر روندها و یا شوک قیمت می شوند نیز در واقع از طریق تاثیر در احساسات و هیجانات افراد است که منجر به این تغییرات در بازارها می شوند.

مراحل احساسی در یک سیکل بازار

تعاریف و مراحل مختلفی برای این چرخه ها ارائه شده و ممکن است همگی از نظر تعداد و تعریف مثل هم نباشند اما مفهوم کلی آنها بسیار نزدیک به هم است. در نمودار معروف Wall Street Cheat Sheet مربوط به نمودار مارکت بیتکوین در سال ۲۰۱۷ این مراحل را به ۱۲ مرحله از نظر روانشناسی ترید تقسیم بندی کرده است که در ادامه به آن می پردازیم.

خوشبینی (Optimism)

معامله گر، با نگاه مثبت به وضعیت می نگرد و می خواهد نسبت به خرید اقدام کند. در واقع در شرف تصمیم گیری برای ورود به بازار (خرید) است.

باور (Belief)

او باور می کند که زمان خرید فرا رسیده و باید برای ورود به بازار به طور جدی اقدام نماید.

هیجان (Thrill)

تریدر، با مشاهده سیگنال ها از مشاهدات خود از روند مورد علاقه اش هیجان زده می شود. او باور دارد که مسیر بازار در سمت مورد علاقه اش است و این روند ادامه خواهد داشت. بنابراین نسبت به خرید هرچه بیشتر اقدام کرده و دیگران را نیز به خرید تشویق می کند.

مسروری (Euphoria)

فرد مسرور و غرق در رضایت است. از تصمیمش برای ورود به بازار و عملی کردن آن خوشحال است و به خود می‌بالد و آینده پر منفعتی برای خود ترسیم می‌کند.

خوشنودی (Complacency)

در اینجا او خود را با امید به اینکه این کاهش موقتی و ناچیز بوده و صعود بعدی در راه است، امیدوار نگه می‌دارد.

اضطراب (Anxiety)

بازار شروع به نشان دادن اولین سیگنال‌های خود می‌کند و تریدر تمام تلاش‌ها و خیالاتش را برای سود آوری در معرض خطر می‌بیند. از آنجا که برای اولین بار با این حالت مواجه می‌شود بدون اقدامی باز امیدوار است که این امر موقتی باشد لذا به انتظار تغییر روند می‌نشیند.

انکار (Denial)

بازار آنچنانکه او انتظار دارد به سرعت تغییر وضعیت نمی‌دهد اما از پذیرش واقعیت طفره می‌رود. هنوز امیدوار است بازار برگردد.

وحشت (Panic)

در این مرحله او دیگر هیچ شانس برای خود متصور نیست و تصمیم به خروج از بازار می‌گیرد.

تسلیم (Capitulation)

او می‌پذیرد که به نقطه شکست رسیده است و با ترس از دست دادن هرچه بیشتر سرمایه خود شروع به فروش با هر قیمتی می‌کند.

عصبانیت (Anger)

سعی می‌کند با مقصر جلوه دادن هر کسی که بازار را به این وضعیت درآورده، عصبانیت خود را نشان دهد.

افسردگی (Depression)

سرمایه‌اش را از دست رفته می‌بیند و خود را به خاطر خرید نا بهنگام سرزنش می‌کند.

بی اعتقادی (Disbelief)

بازار شروع به تغییر جهت می‌دهد اما او اعتقادی به آن ندارد و آن را یک فریب می‌بیند.

چرا این سیکل ها تکرار می شوند؟

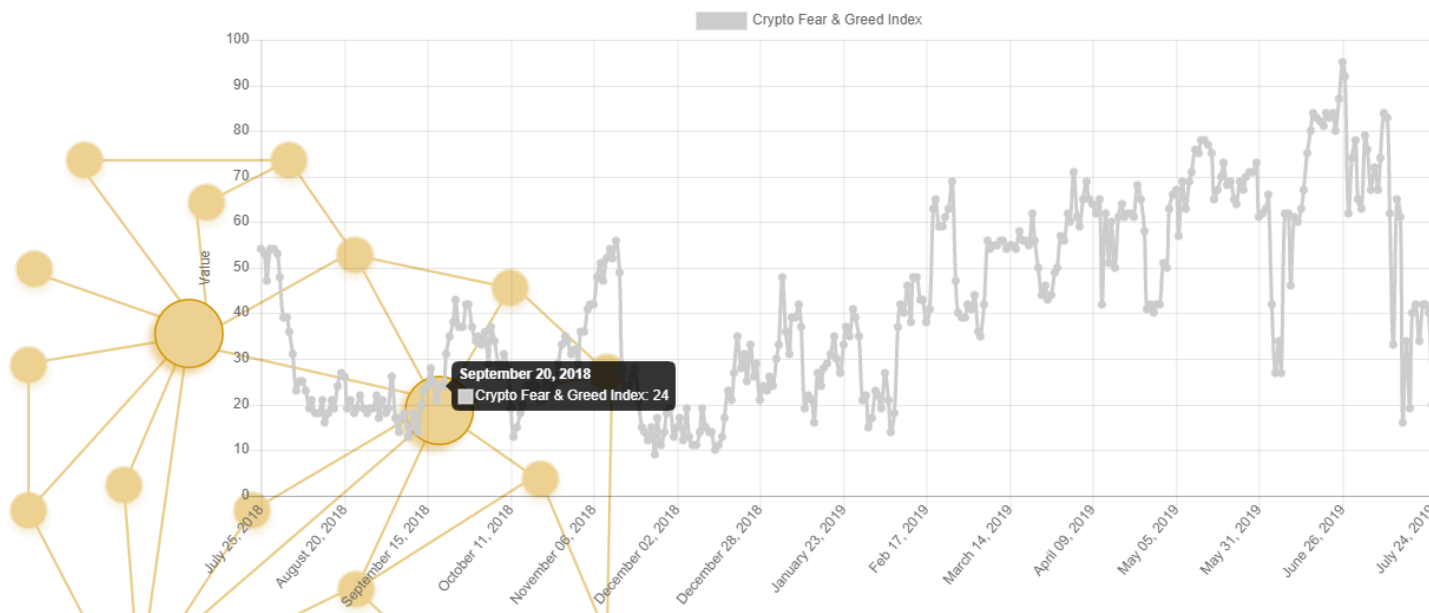
این سیکل ها بارها و بارها در هر بازاری تکرار می شود و ریشه در روانشناسی معامله گران دارد. ممکن است دوره های تکرار این چرخه منظم و یا نا منظم باشد اما تکرار آن اجتناب ناپذیر است. همواره در این بازار ها افراد تازه وارد بسیاری هستند که رفتارها و احساساتشان منجر به پیدایش این سیکل ها می شود.

نکته مهمی که لازم است در اینجا به آن اشاره شود این است که کسی نمی تواند به طور دقیق بگوید هر کدام از این وضعیت ها چه موقع رخ می دهد بلکه تنها می تواند پیش بینی نماید. طبیعتا این پیش بینی ممکن است در آن زمانی که انتظارش می رود اتفاق نیفتد. ممکن است در یک بازار چرخه ها در عرض چند ماه اتفاق بیفتد و در بازارهایی دیگر چندین سال طول بکشد.

شاخص ترس و طمع (Fear & Greed Index)

ترس و طمع دو عنصر اساسی در شکل گیری این احساسات و رفتارها در بازار هستند. بسیاری از معامله گران از کنترل این دو عامل عاجز هستند و همین امر منجر به شکست آنها در بازار و از دست رفتن سرمایه شان می شود.

نمودار زیر بیان کننده شاخص ترس و طمع در یک بازه زمانی یکساله است. عدد صفر بیانگر بیشترین ترس و عدد ۱۰۰ بیانگر بیشترین طمع است. به ارتباط این نمودار با نمودار قیمت بیتکوین در همین بازه نگاه کنید. مشاهده می کنید که هرگاه قیمت بیتکوین در اوج بوده، این شاخص نیز حداکثری بوده است.

بازندگان اصلی این بازار کسانی هستند که در وضعیت "طمع" اقدام به خرید کرده و در وضعیت "ترس" به ناچار اقدام به فروش و خروج از بازار می نمایند.

توجه:

مقاله حاضر تنها جنبه آموزشی و آشنایی با روندها داشته و نباید به عنوان مشاوره برای ورود به بازار و معامله از آن استفاده شود.

منابع:

<http://www.camomille.com/>

<https://wallstreetjackass.typepad.com/.a/6a00d8341c7ae753ef01348518e964970c-pi>

<https://optionalpha.com/the-14-stages-of-investor-emotions-and-trading-psychology-10433.html>

<https://alternative.me/crypto/fear-and-greed-index/>

<https://www.investopedia.com/trading/market-cycles-key-maximum-returns/>

<https://thumbor.forbes.com/thumbor/960x0/https%3A%2F%2Fblogs-images.forbes.com%2Frobisbitts%2Ffiles%2F2018%2F07%2FCycle-Emojis.jpg>